

nak. Majdnem ráléptem egy hajléktalanra. Itt soha nem feküdt még hajléktalan, nem számítottam rá, de ez nem szolgál mentségemre.

Este fél hét van és a ferencesek templomában megszólal a harang. Felzúg az orgona, bűnbánatra és reményre szólítja fel a híveket, hiszen vége lesz a bűn hatalmának, a rabságnak, közeleg az üdvösség és a szabadság. Szól a harang és egy sarokkal odébb, a divatossá lett Centrál kávéházban értelmiségi emberek beszélnek jelen helyzetünkről, lehetséges megoldásokról. Valamikor a Bazilikában is zúgott a harang és miközben két intellektuel fiatalember vitázott a költői és földi feladatairól, volt egy harmadik is, egy ismeretlen, aki elmagyarázta, hogy mi a szegények és elnyomottak gondolja. Elöttem is feküdt egy ember, de ő nem magyarázott semmit, némán készült az éjszakai alvásra. Hullámpapírját a clochardok nemzetközi mozdulataival hajtotta szét és össze. Ilyet láttam az Alésia metroállomás közelében is, az Avenue du Général Leclerc alatt futó 4-es, gumikerekes vonal meleg szellőzőnyílása közelében. Itt nem volt meleg, a közeli aluljárót már elfoglalták sorstársai. Nekem nem volt szükségem magyarázatra, előttem van ez az élet naponta. S ebből a nyomorból születik meg újra és újra apró kis reményem. Nem világforradalomról, nem erőszakos felforgatásról, nem hatalmi rendteremtésről, hanem csupán arról, hogy amíg élek, tenni tudok valamit az elesettekért, a gyengékért, a rászorulókéért. Nem összevissza, hanem átgondolva, egyként kerülve a hebehurgia viselkedést és azt, hogy szélhámosok áldozata legyek. Van szerény, hozzám illő, csak tőlem függő reményem a körülöttem lévő világ megváltására. Naponta tudom megújítani elhatározásomat és munkámat.

Naponkint van módom szembesülni azzal, amit tudok, amit ismerek, mert nem vagyok tudatlan. Odafigyek mindenre, amire lehetőségem és erőm van. A világ csodálatos és minden tévedés kijavítható. Tévedéseink útján is, érzem, hogy előrejutunk. Mi más akarhatnék? A teljes világ nekem megismerhetetlen, de ismeretem darabjaiból épül naponkint az új világom. Nem vagyok vak idealista. Tudom, hogy a rossz jelenlévő valóság. A folyton születő élet, folyton szüli a rosszat is. Az én dolgom az, hogy odaálljak a születő jó és igaz mellé. Ez a dolgom és tenni is tudom.

Két út van. Az egyik a gnózisé. Úgy hívják, hogy mindennapos tanulás. A másik a szereteté, a mindennapos cselekvésé.

Amíg élünk, egyik sem múlik el.

2009. december

HAMVAS BÉLA

SCIENTIA SACRA (RÉSZLET)

A tudat olyan, a zárt élet körébe tartozó mechanizmus, amely természete szerint a májja-világgal, a *mé onnal*, a nemlétezővel kapcsolódik össze. Ezt a világot hívják egy idő óta külső világnak, értve ezen az érzékek természetvilágát, az időben és térben megnyilatkozó sokszerűséget. Az éberség viszont olyan, a nyílt lét körébe tartozó mágikus képesség, amely lényé szerint a valósághoz, az *ontosz onhoz* kapcsolódik; ezt ugyan az utóbbi időben belső világnak hívják, de nem az, ha az érzékek természetvilágától, az időben és térben megnyilatkozó sokszerű léttől különbözik is.

A helyzet világosan körülbelül ez: a lét teljességéből és nyíltságából kiesett ember Énje lefokozódott; lezárult, kábaságba süllyedt, individuális Énné szűkült; ennek a lefokozott Énnek a lefokozott valóságban lefokozott valóságérzéke van: ez a tudat. A lefokozott valóság az, amit minden őskori hagyomány a Védától Platónig nemlétezőnek nevez. A tudatban szereplő és tevékeny elemek nem valóságok, hanem álmokképek. A tudatban a májja-világ él. Ez a lefokozott lét töredékes, széthulló – ezért sokszerű és egybefoghatatlan.

A reális Én a lét teljességében és nyíltságában él; ennek az éber Énnek reális valóságérzéke van. Ezt jelzi az éberség. Ebben az összefüggésben mindig pszichológiai éberség értendő. Az éberségben szereplő tevékeny elemek valóságok. Léteznek. Platón nyelvén: ideák. Ősképek. Istenek. Mert az éberségben a valóságos világ él. Ez a valóság szellemi. Mert a világ az isteni szellem megnyilatkozása. Ez a reális élet egységes, teljes, nyílt és Egy.

Időszámításunk előtt a hatszáz év körül történt fordulat következtében a helyzet lélektanilag a következő: a lét intenzív érzékenysége lezárult, tudattalanná lett; a sötétség felé megnyíló álmérzékenység pedig alulról felmerült és az éberség helyét elfoglalta. Ez az utóbbi az, amit tudatnak hívnak. Az éberség is, a tudat is érzékenység, mert a lét legmagasabb foka nem a tudás, hanem az érzékenység.

A tudat azonban a nemlétező érzéki világra irányuló, így is mondható: az álmvilágra, a varázslatra, a májja-ra, a káprázatra irányuló érzékenység. Az éberség viszont a létező ideavilágra: a valóságra, a nyílt világra vonatkozó és irányuló érzékenység. A tudat és az éberség között, mint a kettő mértéke és kérdőjele és vizsgálója áll: a májja, a varázslat-világ, az érzéki világ. A tudat a varázslatban gyönyörködik. A gyönyörködést nevezhetik művészetnek, érzéki élvezetnek, becsvágy-nak, tudománynak, mindegy. Akárminek nevezzék is, semmi egyéb, mint a varázslatban való elmerülés. A varázslatban való szándékos elmerülést hívják tudatos-ságnak. Mértéke: a varázslatban lenni életre-halálra.

Az éberség a varázslatban nem gyönyörködik, hanem azon keresztülrát. És nem gyönyörködik, hanem a felébredést keresi. A gyönyör és varázs világa tulajdonképpen az aiszthészis világa. Ezt hívják tévesen extraverzióknak. Az éberséget nem hívják semminek. Az, aki fel akar ébredni, az nem úgynevezett bölcs, nem filozófus, nem aszkéta. Lehet bárki, bárhol, bármikor. Miért? Mert minden közelebbi megjelölés már külsőséges, vagyis varázslatszerű, s az ember, aki akár éber, akár felébredő, az már a varázslatból kilépett. Az aiszthészisnek van története, mert történeti, vagyis apokaliptikus jelenség. Ez a művész, a tudós, a herosz, a filozófus. Az ébernek nincs története, csak folytonos születése–ébredése–szenvedése. Ezért kell, hogy akik nem a gyönyört és a varázst akarják, elvonuljanak: azok, akik nem tudatukkal élnek, hanem éberek. Mert az éberség a történetben nem egyéb, mint a tudatnak, mint életzavarnak felszámolása.

KIRÁLY IGNÁCZ

MINŐSÉGI CSALÁDOKÉRT...

„Építkezni, csak a tervek ismeretében érdemes.” (Illyés Gy.)

A család körüli bajoktól zeng a világ. Probléma megoldások kínálatától zeng a szak- és lelki irodalom. Csakhogy szinte senki nem csinál semmit a saját családja megszentelődése érdekében. Az majd lesz valahogy. Az emberek nagy részének bőven elég gond az, hogy lakhatást, élelmezést, ruházkodást, tanítást biztosítsanak gyermekeiknek. Igen, bele lehet fáradni még az önnevelésbe is, hát még a másokért élésbe. Akkor is, ha ezek a mások a saját gyermekeink. Könnyebb megmondanom, hogy hogyan haladj a lelkiségedtől az életalakító lelkület felé, mint hogy magam is meg merjem kérdőjelezni istenképemet, emberképemet, családról alkotott statikus szemléletemet. Alapvetően minőségi az a család, melyben a tagok többsége a természetes erények gyakorlásával éli meg az életjelenségeket. Jézusian minőségivé az teszi a családot, mikor az életjelenségek az adás, a szolgálat és a békeségteremtés evangéliumi erényei szerint alakulnak.

1./ Család születik. Egy férfi és egy nő, életre szóló, fejlődőképes szeretet szövetségéből rendes esetben gyermekek születnek (vagy örökbe fogadtatnak). Szentháromságos ősminta földi megjelenítője a házasság. Apa, anya és Isten. Gyermekek a teremtő háromságuk gyümölcse (nem ő a harmadik!). Amint Isten Atya, Fiú, Lélek és teremtésének gyümölcsei mi lennénk, a teremtett világ. Hívó nyelvezetben: „a házasság Isten legkedvesebb adománya, ha sikerül, ha nem, akkor maga a pokol” (Luther). A házasságnak lehet oka az, hogy jön a baba. De célja az, hogy tagjainak személyes kiteljesedésére legyen. Az ember (=férfi+nő) számára az Istennek tetszés földi élettere. Anyának, apának, gyereknek egyaránt. A mindennapokban a valóság az, hogy „igazán nagyok csak elhatározásainkban vagyunk” (Remarque). A család sem akaratumk érvényre juttatásának tere, nem átnevelő intézmény, ahol a felek egymás megnevelésével, terelgetésével foglalkoznak. Önmaguk terelésével kell elsősorban foglalkozniuk. A gyereknevelés címén is. Tudjuk mindannyian, hogy a „kamasz azzal pimasz, aki közel áll hozzá” (Rauschburg J.). „Minden érdemes élet ott kezdődik, ahol az ige testté lesz.” (Illyés). Vagyis megvalósulnak az elvek, az álmok, az elképzelések. Tény, hogy „emberhez méltó gondolatból fakad az emberhez méltó élet” (Bulányi atya). Az fog megteljesülni, ami bennünk van. Az értékszemléletünk. Optimális esetben ez harmonizál Jézus értékszemléletével.

2./ A család felvesz és lead. Mintegy sajátos anyagcserét folytat (output, input). Anyagi dolgokról nem előnyös nemtörődöm módon gondolkodni. Pénzt, vagy életet! - kiált ránk a világ. Meg kell védeni családjainkat és benne magunkat. Kegyes dolog a Gondviselés munkálkodásában bizakodni, de a személyes és megfontolt döntéseket is elvárhatja tőlünk a Teremtő, ha már egyszer értelmet is adott nekünk. Ezzel az adományával felelősséget is kaptunk. Anyagi tekintetben a hívó ember bizalmat szavaz a jövőnek. Nem akkor házasodik, ha már karrier, otthon és kocsi is van. Akkor házasodik, ha szerelme életerős (ÉLETerős!) és kölcsönös. A szerelem ugyanis a lét és fajfenntartás ösztönére épülő érzelmi sodródás, mely arra hivatott, hogy egymásért élő szeretetté fejlődjön. Az anyagi életjelenség a pazarlástól, a spórolásig terjed. A legalkalmasabbnak hasznos vezetnie a takarékos hétköznapokat. A pazarlásra hajlamosabbnak előnyös vezetnie az ünnepek anyagi rendezését. A gyermekek így megtanulhatják, hogy van ideje ennek is, annak is. Nem szent, aki takarékos és nem bűnös a költsékezésre hajlamos. A bűnök az igény szintek fegyelmetlenségéből fakadnak. A mértéket tartás erénye mindkét karaktert kötelezi. Feszültség akkor alakul ki, ha a felek szabadságjogi kérdést csinálnak a család anyagi üzemeléséből: „nincs jogom magamra is költeni, én keresem a rávalót?!”. Az önkényeztetésre csalogató reklá-